

5510 Sayılı Kanuna Göre Gemi Çalışanlarının Sigortalılığı

Türk Bandıralı Gemide Çalışanların Sigortalılığı

5510 sayılı Kanunun 11 inci maddesi hükmüne göre, İşyeri, sigortalı sayılanların maddî olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerlerdir.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 27/III. Maddesi hükmüne göre, Aynı işverenlere ait olup, aynı işkolunda bulunan birden fazla kara veya deniz yahut hava ulaştırma araçlarına tek sicil numarası verilir.

İşyerinin tescilinde, geminin/yatın bağlı olduğu liman esas alınarak işyeri dosyasının tescil işlemleri yapılır.

Türk Bandıralı Gemide Çalışanların Sigortalılığı

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrası (a) bendi hükmüne göre, Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar zorunlu sigortalıdır.

Türk bandıralı gemide çalışanlar da istisnasız biçimde 4/l(a) kapsamında zorunlu sigortalıdır.

Gemide çalışanların, çalışmaya başlamadan önce sigortalı bildirimlerinin yapılması zorunludur.

Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanların sigortalı bildirimini çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde yapılabilir.

Türk Bandıralı Gemide Çalışanların Sigortalılığı

5510 sayılı Kanuna göre işveren işçinin hak ettiği ücretlerini, **(%50 zamlı fazla mesai ücreti dahil)** prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemeleri, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların istisnayı aşan kısmının takip eden ayın 23'üne kadar aylık prim ve hizmet belgesi ile (APHB) bildirilmesi ve karşılığı primlerin de ayın 30'una kadar ödenmesi zorunludur.

Türk Bandıralı Gemide Çalışanların Sigortalılığı

İşçinin hak ettiği ücretlerinin, **(%50 zamlı fazla mesai ücreti dahil)** prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarının, ilgili aya ait prim belgesi ile bildirilmediğinin **sonradan denetim veya mahkeme kararı sonucu** tespit edildiği takdirde, primin mal edileceği her bir ay için 2 asgari ücret tutarında idari para cezası (İPC) uygulanır.

Örneğin; İş Mahkemesi işçinin 2017/1-12.aylardaki fazla mesai ücretlerinin %50 zamlı ödenmesine hükmetmiş ise bu tutarlar için 2017/1-12.aylara ait ek prim belgesi düzenlenir. 24 aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

Türk Bandıralı Gemide Çalışanların Sigortalılığı

İşçinin hak ettiği ücretlerinin, **(%50 zamlı fazla mesai ücreti dahil)** prime tabi tutulmadığı **sonradan denetim veya mahkeme kararı sonucu** tespit edildiği takdirde, ilgili yıl için işverene ödenmiş olan asgari ücret desteği varsa bu destek tutarları yasal faizi ile birlikte geri alınır.

Bu uygulama sonucu işverene ilgili yılda asgari ücret desteği verilmemiş olur.

Yabancı Bandıralı Geminin Türk Uyruklu İşleteni için Gemide Çalışanların Sigortalılığı

5510 sayılı Kanunda yabancı bandıralı gemide çalışanların sigortalılığına ilişkin özel bir ayrıma gidilmemiştir.

Kanunun 5 inci maddesi (g) bendinde yer alan, «Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri 4/l-(a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve bunlar hakkında kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.» hükmünden hareketle 2013/11 sayılı Genelge düzenlemesi ile Türk uyruklu işletenin uhdesindeki yabancı bandıralı gemilerde çalışanlar, ilgili ülke ile sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmamış ise 5/g kapsamında sigortalı sayılmıştır.

Yabancı Bandıralı Geminin Türk Uyruklu İşleteni için Gemide Çalışanların Sigortalılığı

SGK tarafından yayınlanan 2013/11 sayılı Genelge düzenlemesine göre yabancı bandıralı gemide çalışanlar,

Geminin kayıtlı olduğu ülke ile Türkiye arasında sosyal güvenlik sözleşmesi varsa ilgili ülke sosyal güvenlik mevzuatına tabi tutulacak,

Geminin kayıtlı olduğu ülke ile Türkiye arasında sosyal güvenlik sözleşmesi yoksa 5/g kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Limanlarımızda Türk bayraklı veya yabancı bayraklı tekne ve gemilere yükleme, boşaltma vb. işlerde çalışan gerek Türk vatandaşı gerekse yabancı uyruklu kimselerin ise 4/l(a) kapsamında zorunlu sigortaya tabi tutulacaktır.

Yabancı Bandıralı Geminin Türk Uyruklu İşleteni için Gemide Çalışanların Sigortalılığı

Yabancı bandıralı gemi maliki Türk işleten, gemide Türk uyruklu işçi çalıştırması halinde, çalışanlarını SGK'ya 5/g kapsamında sigortalı bildirme adına SGK'ya 5/g sigortalılık bildirimine esas işyeri bildirgesi vermek, ardından alacağı e-Bildirge şifresi ile işçilerin işe girişini 2 koduyla (5/g) bildirmeli takip eden ayın 23'üne kadar da 21 belge numarasıyla aylık prim belgelerini vermelidir.

Yabancı Bandıralı Geminin Türk Uyruklu İşleteni için Gemide Çalışanların Sigortalılığı

21 Numaralı belge türü için prim oranı %14,50 oranındadır. Primin % 5'i işçi % 9,50'si ise işveren hissesidir.

Bu nitelikteki işverenler Kanun numarasını 6486 seçmek suretiyle vermelidir. İşverenin prim borcu/kayıt dışı istihdama bağlı yasağı yoksa primlere 5 puan indirim uygulanacak dolayısıyla yatırılan prim %9,50 olacaktır. (Uygulama 2013/Haziran ayında başladı.)

İstihdam edilen işçinin emekli maaşı almakta olması halinde de bildirim yine 5/g kapsamında olmalıdır.

5/G Kapsamında Çalışanların Uzun Vadeli Sigortalılıklarının Sağlanması

21 Numaralı belge türü için sigortalı bildirim yapılan dolayısıyla uzun vadeli sigorta kollarına tabi bildirim bulunmayan işçi isteğe bağlı sigortaya prim ödememişse bu kez dilediği her hangi bir zaman diliminde seçeceği prim matrahının %32'si üzerinden borçlanma primi ödeyerek yurt-dışı sigorta borçlanması yoluyla emeklilik primi kazanabilir. Bu nitelikteki borçlanmalarda borçlanmanın statüsü en son başvuru tarihindeki sigorta olur.

Örneğin; Yabancı bandıralı gemide 1.4.2018-31.3.2019 tarih aralığında 360 gün çalışması olan işçi günlük 100 TL üzerinden yurt dışı borçlanma talebinde bulunursa $100 \times 360 \times \%32 = 11.520$ TL ödemekle her ayı 3000 TL matrahlı 360 günlük emeklilik primi bulunan sigortalılık hizmeti kazanır

5/G Kapsamında Çalışanların Uzun Vadeli Sigortalılıklarının Sağlanması

21 Numaralı belge türü için sigortalı bildirimi yapılan dolayısıyla uzun vadeli sigorta kollarına tabi bildirimi bulunmayan bu nedenle de bu hizmetleri emeklilikten sayılmayan gemi çalışanları, yazılı talepte bulunması halinde 4/I-(a) statülü isteğe bağlı sigortalı sayılarak seçeceği matrahın % 20'si oranında prim ödeyerek emekliliğe esas uzun vadeli sigorta primine sahip olabilirler.

Örneğin; Yabancı bandıralı gemide 17.4.2019 tarihinde 5/G kapsamında sigortalı çalışması bulunan işçi 30.4.2019 tarihinde günlük 200 TL üzerinden isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunursa 1.5.2019 tarihinden geçerli olmak üzere ayda $30 \times 200 \times \%20 = 1200$ TL ödeyerek $30 \times 200 = 6000$ TL prim matrahlı 30 gün hizmet kazanabilir.

TEŞEKKÜR EDERİM

Murat ÖZDAMAR

mozdamar@sgk.gov.tr